

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה

הפקולטה למדעי עירוניים וסביבתיים

המחלקה לגיאוגרפיה

המצפה בගולן

אקו וממצאים עירוניים נס"ג 1982

יזושלים, מז' 1984

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה

מחלקה לגאוגרפיה
מחלקה לעמדיות עירוניות ואזוריות

המצפה בבעל

אדר ומכאן עד קריית אביה 1982

ירושלים מזע 1984

המכון ללימודים
עירוניים ואזוריים

האוניברסיטה העברית בירושלים

מחלקה לגאוגרפיה

המצפים בגליל

* סקר ומצאים עיקריים

אביב 1982

שלום רייכמן ועמיות אורן

ירושלים - מרץ 1984

הסקר נערך במסגרת הסמינר לבעיות אקטואליות בחכון ובניה של תלמידי המא
השני במחלקה לגאוגרפיה של האוניברסיטה העברית. משתפי הסמינר ורישמת העבודה
מוזכרים בסוף א'.
.

תוכן העניינים

1. רקע והגדרת הנושא

- 1.1 מבוא
- 1.2 רקע למתיישבות החדש בגליל
- 1.3 אמצעי: קדט-ישוב המפתח לצורות יישוב מגוונות
- 1.4 נושא המחקר: יכולת הצמיחה והטגרת לשיתוף האזורי של צורנות התיישבות חטרואגנית,

2. מетодולוגיות

3. מוגם היישובים - נתונים כלליים.

4. ממצאים עיקריים

- 4.1 מכונות האוכלוסייה
- 4.2 תעסוקה ובסיס כלכלי

5. דיוון ומסקנות

- 5.1 כושר הצמיחה של התיישבות החדש
- 5.2 הארגון המונייציפלי ברמת האזורי

נספחים

- נספח א': רשימת העובדות של משתפי סמינר, לפי מחברים.
- נספח ב': גודל המדגם של משקי הבית.
- נספח ג': שאלון היישוב ושאלון משקי הבית.
- נספח ד': שאלון לעולה מועמד להתיישבות במושב.

במגזרת הסמינר לביעיות אקטואליות לחכון ובניה המתקיים מדי שנה במסגרת לימודי המוסמך של המחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית, נבחן בשנת תשע"ב תהליכי התיישבות היהודית החדשה בגליל, המטרה והאשונה של העבודה, כמו בעבודה הקודמת על התיישבות ביהודה ושומרון (1), הימה להציג חמונה מצב של הנעה בשטח על סך סקר. סקר מעין זה חשוב כאשר מדובר בתהליכי חדש ולא מוכר, המתבצע בהקמת אתרים קטנים בשטח הררי, שיקר פרנסתם לא יהיה עיטוק אקלאי. המטרה השנייה הימה לראות באיזו מידת קיים שונות בין התיישבות הפרברית בגליל לבין זו שאפיינית ביהודה ושומרון מחייבת המטרות, מכシリ תביעה ותכונות התיישבות.

במהלך העבודה במעוררת שאלה נוספת, שהיא יותר ספציפית להתיישבות בגליל ההררי, והיא - מהי המשמעות של התיישבות המורכבת מצוראות יישוב מגוונות מאד, הן לגבי הארגון המוניציפלי האזרחי והן לגבי כושר הצמיחה. לאור חשיבותה של שאלה זו החלנו להפוך אותה לשאלת המרכזית של המחקר והיא תידוע יותר פירוט בהמשך.

הנתונים להלן מבוססים על כמה סוגים מקורות:

א. תוצאות אוrho מפי אנשי מקצוע. מוגרת זו מאפשרת המבניות על המדבריות, היידרים והביצוע בפועל, בכל זאת מנקודת מבט מוסדית-מלכתית.

ב. סיור בנקודות התיישבות החדשה בגורש שבב. הסיור הודרך ע"י מנהל חבל הצפון של המחלקה להתיישבות בטוכנות היהודית.

ג. סקר מפורט של ארבעה עשר יישובים, במסגרת של רפרט-אישי של המשתתפים בסמינר. סקר נערך באביב 1982, וכלל שאלון יישוב ושאלון משקי-בית.

ד. נתונים נוספים שנאספו ע"י משותפי הסמינר במסגרת עבודות טמינריגזיות בנושאים הקשורים להתיישבות בגליל (2).

ראו להdagish כי המיצפים שנבדקו במסגרת סקרulo על הקרקע זמן קצר בלבד קודם לעיריכתו, ובמקרה אחד רואינו המזכיר המופיע של יישוב שטרם עלה על הקרקע. מכאן שהמצאים משקפים בהכרח חמונה מצב התחלתית. יחד עם זאת ניתן כבר להצביע על מגמות אחדות המסתמכות בנושאי האיכלוס והצמיחה.

(1) ש. רילכמן, א. גנור וא. אופנהיים: התתיישבות היהודית הלא-חקלאית ביהודה ושומרון לגיאוגרפיה, האוניברסיטה העברית, 1981.

(2) מבין העבודות שנשותה בנושא התיישבות החדשה בגליל ההררי, לאחר עリכת הסקר, נצביע על שניים:

ב. קיפנית: הצעה לארגון מוניציפלי של אזרחי התיישבות חדשה בגליל, חיפה, אפריל 1982 (להלן: Segev 1983-1992, Regional Development Plan, Settlement Department, Miriam Buzi: Segev 1983-1992, Regional Development Plan, Settlement Department, Northern District, The Jewish Agency, Haifa, April 1983 (Buzi 1982 קיפנית)).

1.2 הרקע להתיישבות החדשת בגליל

אתה השאלה העיקרית שנדונו בסמינר נגעה למטרות והאמצעים של המדיניות ההתנחלותית שבנקתה עי' שני היקרים הופיעים בשטח: משרדי הממשלה ומוסכמת יהודית. תשובה לשאלות אלה ניתנה במסגרת הרצאות-אורח שעסקו ברקע המוסדי של תהליכי ההתיישבות החדשת בגליל⁽³⁾. הנושאים העיקריים שהוצעו בהרצאות היו: יעדיה התכנית ההתיישבותית, האמצעים להגשה כולל התכזיביות, צורות ההתיישבות ושאלות המתייכות פתרון. בשלב מאוחר יותר ובקשר אחר ניתנה גם הרצאה על השיקולים לתיחום המועצה האזורית מוגב.

מאז הקמת המדינה התבצעה ההתיישבות בגליל בעצתיים מוקטנים שלבים. שלב הראשון היה בראשית שנות החמשים. במסגרתו הוקמו מושבי עולים מקומות שנייה היה להגעה בדרכים קיימות, בדרך כלל באטרי הכפרית הערבית שננטשו במהלך העצמות ובעיקר לאורך קו הגבול עם לבנון. לאחר מספר שנים של חוסר מעש, באמצעות שנות החמשים הוקמו עיירות נצרת-עילית ומעלות, ובראשית שנות השישים הוקמה ברמיאל. באותו זמן הוחל בהגשות תכנית טויס שעיקרה היו סגירת גבול הצפון ונסיוון חידשת אל מרכז הגליל החררי. במסגרת זו הוקמו שלושה מושבים (זרעית, שטולח וגטוות) וKİ"ב (בירנית) לאורך גבול הלבנון וכן חzon במרכז הגליל.

שבע שנים לאחר מלחמת ששת-הימים הייתה ההתיישבות בגליל בכלל ובגליל החררי בפרט בעדריפות משנה. המאמץ ההתיישבותי הופנה לספק הדרישות הבתווכיות ומטילות המדייניות ברמת-הגולן, בקעת-הירדן, פחתת רפיח וטינגי. במחצית שנות השבעים הוכר שיש צורך להפנות חלק מהמשאבים לגליל החררי, דבר זה נבע בין היתר בשל ייגלווי הפער ולמודגרפי לרעת המיגזר היהודי, התגברות פעולות הטרור (ארצם בקרית-שמונה, מעלות ובית-שאן) וחשש מההגברות השתלטות המגזר היהודי על אדמות המדינה.

הגישה הממלתית לפיתוח הגליל קבלה ביטוי ראשוני בחכנית המתאר המחווזת שהוכנה בראשית שנות השבעים, עם דגש על הקמת אזור תעשייה חדש, ועל הרחבת תשתית לתמיירות וגופש מיידר, שביהם על יסוד הרחבות היישובים העירוניים היהודיים בגליל⁽⁴⁾.

בנוסף לתוכנית המתאר הוכנו עי' גופים ממלכתיים תוכניות פיתוח מפורחות שנעודו להשלב בת. בין התכניות השונות דגם על שיפור המאזן הדמוגרפי אפשר להצביע על משרד תמיירות - תוכנית אב ארץית לתמיירות 1975; מנהל מקרקעי ישראל - הגליל הצפוני מטה לתוכנו יוגני 1976, משרד הבינוי והשיכון: פיתוח עירוני מואץ (פ.ע.מ.) 1977.

(3) הרצאות ניתנו עי': א. מר. ג. פרידמן - מי הייתה באומה מקופה מנהל חבל הצפון של המלחקה להתיישבות בסוכנות יהודית ב. ד"ר ש. רביד - לשעבר מנכ"ל המלחקה להתיישבות בסוכנות היהודית ג. מר. ג. קפלן - מתחילה לאכנוון ותקצוב של פתוח אזורית של אגף התקציבים במשרד האוצר. ד. ד"ר ח. צבן - ראש מינהל פיתוח קריין בק.ק.ל. בשלב מאוחר יותר ובמסגרת אורת הרצאה גם מר. ג. קנייג, הממונה על מיזן הצפון על השיקולים לתיחום המועצה האזורית מוגב.

(4) תוכנית מתאר למזרע הצפון, סקרים תכנון ומגמה מחוזית, נובמבר 1974.

באותה תקופה בה גובשה המדיניות הממלכתית, הוחל גם בתחוםן של חמייג'ר הכספי, ביזמת המחלקה להתיישבות של הטוכנות, אשר אמרה היה להתבסס על צורת ישב חדש: הכפר התעשייתי (כפ"ח) שיקום בשני גושים, בתפוז ובשגב. בשלב מאוחר יותר שולבה תכננית של המחלקה להתיישבות בתכנונית המיאור המחווזית. הדגש של תכנניות במיג'ר הכספי היה האגדת הפריטה של היישובים היהודיים בשטו ותפיסת שטחי מדינה (תיכנית המצפים ותוכנו המועצה האזרית משגב).

לפי אומדן סכימי של המוכנים, מצויים בגליל כמיליון דונם, מעת 350,000 דונם בעלות פרטית ערבית, 250,000 דונם שמורות טבע ושטחי כפרי יהודים ו- 400,000 דונם קרקע מריבת - דהיננו הבעלות של המדינה, אך החזקה בשטו אינה ברורה. הסביר שלמרות שקרקעות אלה הן קרקע מדינה, הרי הן נחפות עיי' בני המיעוטים, העושים בהן שימושים שאינם חוקי עיי' שינוי יעדן. הגורם העיקרי שהחזיק חלק ניכר מהקרקעות הם הבדואים ברחבי התחוויה מרכס כמור-גילון-חיזון-קדרים בצפון ועד גבעות טבעון-שפערם בדרום. באזור גוש תפן נעשתה תפיסת מקרקעות עיי' מושבי הכפרים הדרוזים.

לאחר חתימת הסכמי קמפ דייוויד (1979) ולקראת פתיחתן של השיחות על האוטונומיה ביהודה שומרון ועתה, התעורר החשש שאם תוגשם האוטונומיה, תועלתה מבيعة דומה מצד ערביי הגליל החרדי. חביעה מעין זו, עלולה להיות לעלות מושם שבאזור הגליל החרדי מורה המאזן הדמוגרפי על יחס של 8:1 לטבאות הערביות. נימוק אחר לתביעה מעין זו היה יכול להיות שטח הגליל החרדי לא נועד להכלל בשטח המדינה היהודית על פי גבולות החלוקה מ- 1947 והראיה: עד לאותו זמן - שלתי שנות השבעים - היה רובה של הגליל החרדי יריקי מישובים יהודים.

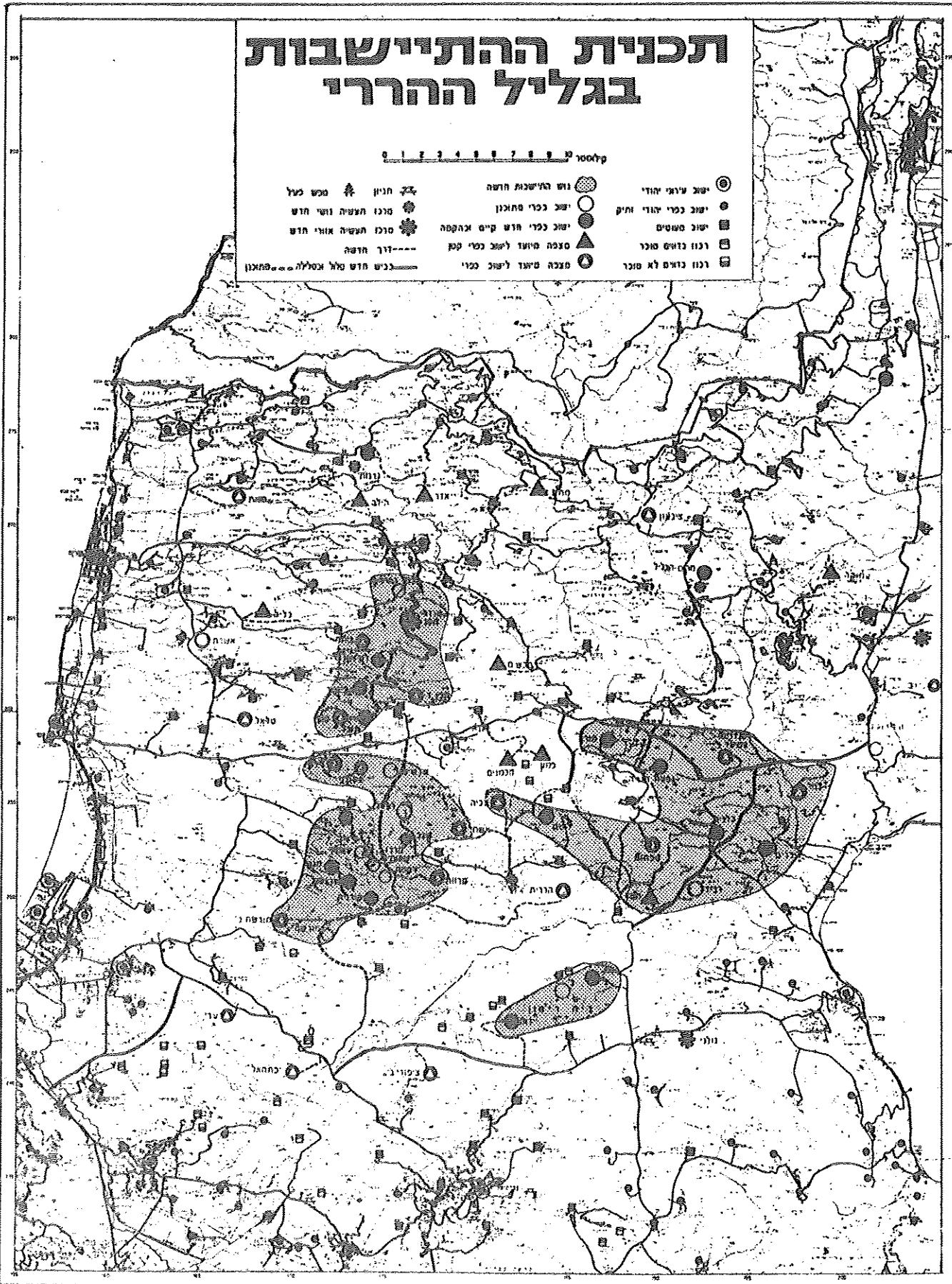
תכננית המצפים הוכנה בין נובמבר 1979 לינואר 1980, על סמך העקרונות הבאים:

- (1) הגדלת הנוכחות היהודית בגליל החרדי, במקומות שקיים ריכוזים עיקריים של קרקעות המדינה, על-מנת שלא יאבדו לפיתוח עתידי; (2) לנתק את הנוכחות במרכז הגליל מלוח הזמנים וממשאביהם הקרים במקומם ישבוי קבוע. במלחמות אחרות - לזרז במידה רבה מאר את קצב העלייה על השטו באמצעות יישובים זמניים. אשר ליעדים של התכננית ניתן להציגו קודם כל על יעדים שתינו מתוכננים אך לא היו בקיימות לביצוע, וכשיו הוחלט להוציאם לפועל לאחר. המדווק בתכניות קיימות להקמת יישובי קבוע, מטיפוס הכפר התעשייתי בגוש שבב, תפן וצלאו, שאותרו עד אותה תקופה כבר מקומות 24-24 יישובים ועתה הוחלט להעלות עליהם עליית יישובים זמניים בTEGRת תכנית המצפים. שנית - הוקמו מצפים במקומות חדשים, טמוד לריכוזי הקרקע העיקריים של אדמות המדינה, כאשר צורת היישוב שוב לא חייבה להיות שיתופית, אלא התאגדות מוניציפלית דוגמת יישוב הקהילתי (ראה להלן טיף 1.3). לשישלית - היה כוונה לייצור קו אזרחי נופף ליישובי הגליל العليا, ובכך לעבות את המערך היישובי בגבול הצפון. מספר המצפים שהוקמו עד לאביב 1982 הוא 32, כאשר תכננית היא להציג 41 מצפים.

תכנית ההתיישבות בגליל ההררי

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 קילומטר

- יישוב עירוני או עיר נסיך כלול
- יישוב כפרי או עיר נסיך חלק
- גדרה חיצונית לא-ריבית
- גדרה ריבית לא-ריבית
- גדרה ריבית ריבית
- גדרה ריבית ריבית לא-ריבית

יש להזכיר כי תכנית המცפים קבועה לעצמה מראש שאין היא בזאת לפטור את הבעיה של המازן הדמוגרפי בגליל המרכזי, כיוון שלשם כך דרושה מתישבות עירונית. הבעיה שאותה ביקשה התחביב לפרטור היא שאלת התהפרשות והנכחות היהודית בגליל מבחינה טריטוריאלית, בהנחתה שהישובים הזמןניים אמנים יחזיקו מעמד ויהפכו במשך הזמן לישובי קבוע. שנייה, לצורך המცפים לא הופקעו קרקעות בעלות ערבית, אם כי במרקם אחדים נוצרה בעיה של העברת תוארי של דרכי גישה למცפים, ובמקומות אחד, במעיליה, אף הימת המתנגדות פיסית לפריצת תוארי של דרך. במשך הזמן המכבר כי הנוכחות היהודית על קרקעות המדינה יוצרת אפשרויות שלא היו קיימות קודם לכן של ריכוז ואיחוד קרקעות, תוך כדי החלפת בעליות, לתועלת כל הצדדים.

hibit השוב של תכנית המცפים הייתה התיבת התקציבי. מנקודת מבטו של משרד האוצר הייתה למכונית מטרת נוספת – צמצום המעורבות הממשלה בתישבות וגיוס חז"ל פרט. היקף תכנית המცפים בגליל, בנוסף לזה שהটבע אותה עם בייחודה ושומרון ייצור מגבלת תקציב חמורה, והכתיביו דפוס האופייני לתישבות החדש בגליל, לפיו מספק הממסד חלק קטן בלבד מן התקציב השלם להקמת חשוב(5), חלק זה מabit באקמת התשתיות החקלאיות, כגון דרך גישה, אספקת מים וחשמל. קצב ההקמה של ישובי הקבע, המקומיים ע"י המינהל לבניה כפרית, איננו יכול לעלות על 2-3 יישובים בשנה.

יחד עם זאת, אין להעלם מן העולות הכלכלית למדינה של ההשעות הדרשות אף לשלב הראשוני של הקמת המცפים בנקודות יישוב ארניות. על פי אומדן האוצר השקעה המהלקה לתישבות בשנת 1981 כ-60 מיליון דולר להתיישבות בגליל. (שער הדולר באוגוסט 1981 הגיע ל-12.5 שקל). חלק ניכר מן השקעה הוצאה על סלילת דרכים, כ-92 ק"מ, לשם יצירת נגיזות לגושים של קרקעות המדינה שהיו קודם לכך נגושים לרוב, כולל סלילת כבישי גישה ליישובים. עלות הסלילה של ק"מ-כביש הגיעה ל-10 מיליון שקל (במחצית אוקטובר 1981), וזו של כביש גישה ל-7 מיליון שקל. עלויות אלה משקפות את הוצאות הנוספות הכרוכות בפריצת דרכים באזוריים קשים מבחינה סופוגרפית. מופע דומה קיימת גם בתחום התקשורות: עלות הממוצעת להתקנת קו טלפון בגליל המרכזי הגיע ל-5000 דולר, לעומת ממוצע ארצי של 2000 דולר.

(5) קיימן הבדל בהיקף ההשקעה הציבורית הנילגת לצורכי הקמת יישוב, וזאת בהתאם לצורת ההטראנסות שלו. בישוב שיתופי כגון מושב המתישב בית, הממומן ע"י הלואה עם ריבית של 4% לא-צמודה, 2 دونם חלקה ליד הבית כולל אפשרות לחממה ושתת עברור בית לבן המשיך, והקצתה של 18,000 מ"ק מים. בישוב שאינו שיתופי, כגון יישוב קהילתי, מקבל המתישב חלקה של 1,600 מ"ר לבניית בית צמוד-קרקע בשיטת בניה-ביתך, עם סיוע המקובל באזורי פיתוח. אין המדינה משתתפת במימון אמצעי ייצור של המתישב הבודד בישוב הקהילתי, אף כי מיתכן עזרה כספית למפעלים המקומיים בישוב או באזורי תעשייה הגושי, בהתאם לקריטריונים המקובלים לעידוד החקלאה.

על-מנת להמחיש בכלל-זאת את מוחכונו בהשענות על הקמת מצפים לעומת הקמת יישוב שתופי שלם, ראוי לציין כי עלות ישב לזרה נameda על-ידי האוצר בסכום חנוך בין 160 ל-250 מי' שקל (במחצרי 1980). התקציב הנדרש בהקמת יחידת דיור (כולה גדר בטחו) הוא 2.5 מי' שקלים, ואמצעי היצור לשפחות 1.52 מי' שקלים, כלומר סיה של 4 מי' שקלים למשק בית. מבחינת השירותים הציבוריים, עלות הקמת כתת-גן היא 1.25 מי' שקל, הקמת בית-18 כתות - 21 מי' שקלים, ושל 12 כתות - 14 מי' שקלים. במלים אחרות, אילו היו מקימים את התתיישבות החדשת בגליל בשיטה הקודמת של הקמת הבתים והבטחת אמצעי היצור באופן מלא, היה התקציב הנזקן לעיל של המחלקה לתתיישבות מספיק להקמת 3-2 יישובים בלבד בשנת 1981. לעומת זאת, כאשר הטפקה המחלקה לתתיישבות בהקמת מצפים בלבד, הגיע מספר ממש שנה אותה לסדר גודל אחד יותר!

3.1.3. המלצה: קדם-יישוב המתפתח לצורכי יישוב מגוונת

יש לבחון בין שורה חיבטים שונים, אם כי משולבים, במצוות מכניות המצפים הלאה למשה: (א) שכונות מתieverיבות, ככלומר, מי הם תושבים שבאים לאבלס או היישובים החדשים; (ב) צורת היישוב, תוך עלי-פי הבסיס הכלכלי והן מבחינה ארגונית; (ג) שלביות הביצוע, היינו, ההבחנה בין תקף שלב התחלתי של גרעין זמני הנאחז בקרקע, ובין שלב הסופי כאשר היישוב הגיע לתקף המלא שלו.

אוכלווטיה עברות תוכננו היישובים החדשים היא מגוונת, ולו רק מבחינות מקומות המוצאת של המתieverים. ראשית, המצפים בוועד עבור מתieverים שהם דור המשך של בני-מושבים אשר אינם יכולים להקלט במושבי ההר קיימות בגליל העליון. גם המכונות הקיבוציות שולחות בנים להקמת קיבוצים חדשים במתגרת תנכיות האיש שליהם. ככלומר - לגבי שתי אוכלווטיות אלה, אנו מוצאים ביישובים החדשים בתכנית המצפים הרחבה המתילן התתיישבותי חכפרי עלי-פי הדפוסים שהיו מוקבלים בעבר בישוב ואכלוס חבל-ארץ חדשים. לעומת זאת, חלק מהמצפים ניתן למצוא אוכלווטיה מהגרת מהערים בעיקר ממטרופולין חיפה. ככלומר, לטוג אוכלווטיה זה, בניגוד לשניים הראשונים, התתיישבות במצפים מוגוות תמליך של פריבור מרוחק, שהמניע העיקרי לו הוא שלפוך רמת החיים.

בגלל רב-גוניות מוצאת האוכלווטיה ובגלל אופיו המינוח של אזורagalil המהרי נמצאת צורת היישוב אינה אחידה וברורה. המלצה הוא צורת התתיישבות המאופיינת בכך שהשונה באורך גדול מן המשותף: פרט לטובב הפטיסי ולגוז' המהכנן והמבצע אין דמיון רב בין מצפה למשגוח אף לא במשמעות הגוש בלבד. מיזן היישובים העשוים להפתח מצורפת יישוב זו כריכת להיות שילוב של שתי אמות מידת עיקריות אותן הבסיס הכלכלי ואחרות צורת הארגון המכילה שני מרכיבים שיתופי ולא שיתופי טגור ופתוח.

מיון סוגים המתיישבות החקלאית בארץ ע"פ תקציבטריוון של הבסיס הכלכלי בלבד, דהיינו ע"פ הענף העיקרי עליו מתמקדים היישוב מבחין בחמש צורות. הצורה הקלאסית היא החקלאי - חכפר חקלאי, שהיא מקובל מראשית ההתיישבות הציונית. צורת ההתיישבות חדשה שפותחה להתיישבות באזוריים הרריים היא החקלאית - חכפר תעשייתי, ועליה נדון בפרוטרוט בהמשך. שתי צורות פחות נפוצות אך שייכות למילון זה הן החקלאי - כפר שעיקר פרנסתו מאירוח לנופש ותירות וכפמ"ן - כפר חינוכי, כלומר, היישובים שבית-ספר החקלאי עומד בסוד קיומט. ההתיישבות החדשה ביהודה ושומרון יוצרה את סוג החקלאי חמישי - כפע"ב - כלומר, כפר עבודה בחו"ץ, דהיינו היישוב הוא מקוםamina בלבד. יתרון וחלק היישובי הגליל החדשם שייכים למילון זה. בINUוconcט התיישבות ע"י המחלקה להתיישבות בגליל המזרחי הוכנס חידוש הנוגע לבסיס הכלכלי של צורת ההתיישבות אלא שהוא החקלאית.

בראשית שנות השבעים הגיעו המוסדות המישיבים למסקנה כי פרט לעמקים אין אפשרויות פיתוח חקלאיות. גובש איפוא המודל של יישוב כפרי מעשייתי על בסיס שימושי, שבא לעכבות בעת ובעונה אחות על הייעד הלאומי של יישובagalil ועל רצונו מלמטה של קבוצות עולים מארה'יב ובוגרי טכניון בעלי מקצועות טכנולוגיים שרצוו לחיוות במסגרת שבין מושב למושב שימושי מבלי להחליף את מקצועם. הוותם הרעיוין היה רענן ויזץ.

לכפיה יש מוגבלות כיוון שבאופן אובייקטיבי יש בצורת ישות זו דבר ומיופכו. בעולט מקובל כי חליפות עיסוק מחקלאות למשינה פירושה מובילות גיאוגרפיה מן היבר לעיר. באירוע בקשו למכת בכיוון החפוֹך, להביא את התעשייה לכפר דבר הכרוך בקשיים. בהנחה של רצון להתפרק בשטח נחוץ ליצור קהילות קטנות יותר המבוססות על מסגרת שיתופית עם בעליות על אמצעי הייצור. האטייה לכך נעוצה בכך שעלוות אשירותים בישוב של 200 משפחות גבוהה פי 10 עד 15 לעומת העיר ולא ניתן לאגודה מתושבים. האגודה עצמה צריכה לפעול כיחידה כלכלית.

מגלה נספת היא שכחישיה קיימת תירופיה קשה וגם הגדרת תפוקדים הרבה יותר ברורה, אף כי מקרים הם שווים בזכיותיהם. קשי שלishi קשור בבחירה המჸזעת. בטכנולוגיה המתקדמת של שנות השמונים נחוצה תמחות צרה, והנטיה להטגד להטבה מקצועית בתעשייה הרבה יותר גדולה מאשר בחקלאות. השאלה, אם כן, היא לחתם קבוצה נתונה של אנשים המГОשים מבחינה אברותית ולחפש לה מפעל, או לחתם קבוצה עובדים ולמתכון שמא הם לא מתאימים לגיבוש קהילה.

מושי רביעי הוא שבעוד שהמערכת תומכת בחקלאות קלה לבוצע, באמצעות מינימל
הדרכה עם קורסים המבוססים על אחיזות בידע ועל מערכת כלכלית תומכת, הרוי אי
אפשר להקים דבר דומה בתעשייה. ככל מפעל בעיות שלו: עלויות יצור ושיווק שונות.
מכל האמור לעיל נובע שקצב הקמת היישובים החשיימיים הוא מהлик איטי הכל/or
בגיבוש גרעין, מציאת מפעל מתאים, ועוד.

חולץ גושי ומתיישבות חקלאית הוא גוש שגב - בקשי הוקם בו ישב לשנה, מה עוד שמערכת העדיפויות בנוסאי שלIRON ותשתיות השטוו עם המהף הפוליטי ב-1977.

מכניהם המכפפים שגבוהה אחרי המהף הפוליטי ב-1977, כולל הגדרת צורת המתיישבות מבחן ארגונית הבחנה בין שני מרכיבים: אחד שימושיות לעמוד איסומופיות, והآخر מידת הסגירות או הפתילות החברתיות. בישובים החדשניים שהוקמו ניתן להבחין בכל השימוש האפשריים.

בין היישובים שמוצא אוכלוסיותם בעיקר מהעיר, ניתן להבחין בשלוש צורות המתיישבות: כפר קהילתי קטן, יישוב קהילתי גדול ומושבה.

הבחנה בין הכפר הקהילתי קטן ולהישוב הקהילתי הגדל המתגשש מזמן כדי המפותחות ההתיישבות הלא-חקלאית ביהודה ושומרון. המבדלים העיקריים ביניהם הם מידת הסגירות והפתילות ממנה נובע גודל היישוב ומקום המוטוקה.

הישוב הצעיר, כולל עד חמיש-עשרה משפחות, ישב זה מרכיב בדיבר משפחות בודדות שאיןן מאוגדות באגודה שיתופית כלשהי. למרות שתישוב אינו שיתופי, מעצם הגדרתו הוא ישב טגור, כיון שמטרת תושביו לשמור את התקף המזומנים של ישבם. ישב זה אינו מספק לעצמו את השירותים.

הישוב הקהילתי הוא צורת ההתיישבות המתגשש ע"י המתיישבים הראשונים ביהודה ושומרון, למתיישבים אלה, היה ברור כבר בשלבם הראשוניים-אספונטניים של המתיישבות, שאגון ישבם לא יושתת על שיתוף ביצור ובכרייה. הציר המרכזי באגונה של צורת המתיישבות יהיה הציר החברתי ואילו הцентр הכלכלי רק יתמוך בה. כמו כן נקבע שהמערבות כלל בעינינו הפרט תקופה מצערית. קו מחשה זה נבע מתיות המתיישבים הראשונים עירוניים בעלי משפחות, בדרך כלל מבוססות ושהתיישבות שיתופית כמו זו שבקיבוץ או במושב-העובידים לא נראית להם.

מהותו של היישוב הקהילתי נדונה בהרחבה בעבודה הקודמת על המתיישבות הלא-חקלאית ביהודה ושומרון⁶. מבחינה ארגונית היישוב הקהילתי הוא אגודה שיתופית בה חברות התושבים. האגודה מפעלת שירותים מוניציפליים כולל שירות תרבות וחברה. לצורך כך גובת האגודה מיטים מחבריה. מתוך הכלכלי - האגודה אינה יצרכית ואין לה יכולה לסייע ליזמים במימון, אלא בעבורם סיוע מהמוסדות המגישים, סיוע העיקרי בתחום היצרני הוא בהשכלה מבני תעשייה ומלאה שביישוב שוט בעלות הבלעדית של האגודה. האגודה מזוות אף צד שלישי בחוזה רכישת מבנים מגוריים וחכירתה הקרה.

עם תחרבות המתיישבות ביהודה ושומרון נוצרת הבחנה ברורה יותר בין שני סוגים היישוב הקהילתי - אחד, כפר קהילתי קטן והآخر, יישוב קהילתי גדול.

הכפר הקהילתי הוא צורת היישוב הקטנה יותר המונה עד 250 משפחות. היישוב מאורגן ע"י האגודה כאשר יש מנגנון שנועד להבטיח את קיומם מטרות היישוב, דרכי ניהולו, אופחות חייו וחזקתו לכל המוטדרות המישבilm. אחד מן התקנות קבועה כי עסקות אחד מבני הזוג חייבות להיות במלומת. קליטה ליישוב מוסכת ע"י ועדת קבלה ומטרתה להבטיח גרעין חברתי מגובש. זו נעשית באופן הדרגתי לאחר שנת מועמדות ביישוב. כמו כן הבניה של בתים המגורים היא לרוב אחידה מכובנת צורנית-חיצונית.

היישוב הקהילתי הגדל הוא מטרת יוצר פתחה וgemäßיה. החקלאות יכולה להגיע על לחם מאות משפחות, הكريיטריונים לקבלה הם פחוות נוקשים ומדובר איננו בתכורה על

עבדה במקום או בניית אchipה.

התושבה היא צורת היישוב החדשה הנוספת. זהו למעשה פרבר עירוני הנמצא בריחוק מהמטרופולין. התושבים אינם מאוגדים אף אגודה, המתookה בדרך כלל אינה במקומות והקבלת קרקע ולבנות עליה בית בדי' שיטת בנה ביטן. גם טיפול המוסדי במושבה אינו בהכרח באמצעות חטיבת ההתיישבות של החטדרות הציוניות, אלא ע"י משרד הבינוי ומשיכו.

צירוף ההגדרות ע"פ שתי אמות המידה: הבסיס הכלכלי ומהצד הארגוני יצורו מגוון רחב של צורות יישוב כפי שניתן למוד מהתבלה הבא:

הbasis הכלכלי	שיתופי	מעסיה	מושב תעשייתי	כפיית	מושב ציבורי	לא שיתופי
חקלאות	מושבוצ', קיבוץ					
מגון	קיבוץ, מושב-עובדים	סגור: יישוב עיר, כפר-קהילתי קטן				
	מושב שיתופי, מושב	פתוח: יישוב קהילתי גדול, תושבה.				

בגליל אנו מוציאים מכך שוגה במידת-מה מזה הנושא ביהודה ושומרון: המועצה האזורית משגב מסווות את ישוביה לשולחה טוגים על פי שילוב אמות המידה הנ"ל ואורות הקשר שבין היישובים והמחלקה להתיישבות⁷.

א - "ישוב קהילתי" - היישובים שלמחלקה להתיישבות אין חתמי-באות לתמוך בוגשו אמצעי היתור.

ב - "כפיה" - היישובים הכהרריים אשר המחלקה להתיישבות מティיעת לתקמתם ולביסוסם המשקי.

ג - "ישוב שיתופי" - אשר בהם אמצעי היצור נמצאים בבעלות האגודה, והאחריות לתקמתם ולביסוסם המשקי מצוי בידי המחלקה להתיישבות.

המצפה הוא צורת יישוב זמנית אשר עמידה להחפה להיות מצורנות היישוב השוננות. مكان שיש להתייחס לשכונות הבצוע, היינו, להבחנה בין היקף השלב ההחלתי של גרעין זמני הנאחז בקרקע ובין שלב הסופי כאשר היישוב יגיע להיקף המלא שלו. תחילה זה של התבססות היישוב איינו מהיר ובעו יש להבחין בשני מישורים: הפיסי וחברותי.

הנושא של האיזול הפיסי, דהיינו, הפיכתו של יישוב קטן ליישוב גדול ומבודסם מכיל את אמצעי ההשתרשות: בניית הקבע, ובמקביל הרחבת פוטנציאל הקליטה של היישוב. הנושא החברתי - צביעונו של היישוב, מרכיב ומטריך יותר. אחד השאלות החתמיות התייחסות באופיו של המצפה, קדם-יישוב, הירכב ומטריך או לא-שיתופי, או צורת ביבים, האם הוא יהיה פתוח או סגור ומה הكريיטריונים לקבלת נראת ששלב זה עדין לא ברור מיתו האגום הקובע: קומץ המתיישבים הראשוניים, הטוסדות המתישבים, או שביים בשותף.

1.4 כוشا המחקר: יכולת העמידה והמתגרת לשיתוף האזורי של צורות התיישבות

הדרוגניות

במוקט להעמיד לבחן השורה מרכזית בחרנו להציג שאלת המקפתה בתוכה את הבעייתה העיקרית: משמעותה של התיישבות המורכבת מצורנות יישוב מגוונות הן לאגבי כוشر הצמיחה והן לאגבי הארגון המוניציפלי האזורי.

כושר צמיחתו של אדור התיישבות, הגליל ההררי, כולל שלושה מרכיבים:

1. מלאי הקרקע ושמירת על קרקען המדינית

2. בעיות האכלה

3. הבסיס תעשייתי

בעודשה זו געפוק בשבי התייבטים האחוריים; בהיבט הראשוןណן בתרחבה בתכנית הפיתוח של אדור שגב, שתוכנה עיי חבל הCEFON במחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית.⁸

(7) המועצה האזורית משגב, חיפה, ינואר 1983 (סטנץיל).

(8) Buzi (עמ' 19-27).

בעיית האוכלוס בינתה לבדיקה בשתי רמות: האחת, יכולתן של צוררות היישוב החדשות לשנות את המאוזן הדמוגרפי בגליל החרורי והאחרת, ברמת היישוה עצמה, כאשר שיפורה המתאפשר היא שהישובים ישארו בהיקף קטן של קהילה הומוגנית, בעוד רצונם של המושדרות הוא להגדילם על מנת שאלה יוכלו לספק רמה נאותה של שירותים ציבוריים תוך ניצול יתרונות לגודל.

ההיבט של בסיס המעסוקה קשור בשאלת באיזו מידת ניתן להבטיח בעתיד זהות וחפיפה ברמה האזורה בין מקום המגורים ומקום התעסוקה. הכרוניה בעיקרו, לאוטו חלק של האוכלוסייה שהגר לאזרור מהעיר ובמיוחד מטרכזולין חיפה, עם הקמת המפעלים לא נקבעה מנגנון פליטת שתורתם. אחת השאלות המרכזיות שהמעוררת במשך הזמן הינה האם המנגנון של מועצה אזורית כראגון מנהלי של מתן שירותים ציבוריים אמנים מחייבת למצפים השאלה מתוערת לאור העובדה שצוררות היישוב הן מגוונות, גודל היישובים הוא קטן ומדובר לספק שירותים באופן מרוכז וושאוני נתקלה בעיה של פיזור גיאוגרפי רחבי.

עבודה זו מבוססת על סוגים מקורוט הבאים:

1.2. חיצאות אורך מפני אנשי מקצוע. מסגרת זו מאפשרת חמקנות על המדיניות, היעדים וחיבתו לפועל, כל זאת מנוקדת מבט מוסדית-מלכתית.

ההרצאות הרכאו בפי האורחים הבאים:

מר יעקב פרידמן-לשעבר מנהל חבל הצפון - על חכמו התתיישבות החדש בגליל.

מר איזי קפלן - מן הייחידה למקצוע אזרחי בגין תักษיבים - על מקצוע התתיישבות החדש.

ד"ר שמעון רVID - לשעבר מנכ"ל המחלקה להתיישבות - על רעיון המאפיין.

ד"ר חיים צבן - ראש מנהל הפיתוח בקטייל - על צורות התתיישבות החדש.

ד"ר ברוך קיפניסט - ראש החוג לגיאוגרפיה באוניברסיטת חיפה - על הצעות לארגון מוגניציפלי.

מר ישראל קביג - הממונה על מחוז הצפון, על שיקולים בתיחס המואיז משגב.

(הרצאה זו ניתנה במועד מאוחר יותר, ומשולבת כאן בגלל הרלבנטיות

שללה לבושא הסקר).

2.2 סיוור בנקודות התתיישבות החדש בגוש שבב. שהודרך עיי יעקב פרידמן, שעת
שימוש כמנהל חבל הצפון של המחלקה להתיישבות,

2.3 סקר מפורט של שלושה עשר יישובים⁹ שהוכן כרprt אישי של המשתתפים בסמיינר.

הסקר נערך באביב 1982 וככל שאלוון ישוב ושאלון משקי בית.

סקר השדה, שבערך במסגרת הסמיינר ועוד לאסוף מידע על המאפיינים העיקריים של התתיישבות החדש: הרכב האוכלוסייה, הבסיס הכלכלי ומערכות השירותים.

על מנת לבדוק את השאלות המרכזיות הזוחلت להשתמש בטכניקה של שאלונים. בכלל

המגוון של תבושים המתיחסים בדיקת נושא שני שאלונים: שאלון-ישוב שהוא

שאלונו קצר למציר היישוב ושאלון המשפחה שהוא מפורט יותר.

2.3.1 שאלון היישוב

שאלונו זה חופץ בקרב וודי היישובים שנבחרו במרקם, ומולא על-ידי. השאלון

נוסף לתהוונת כוללת אוזות היישוב באביב 1982: שטח שכצת, גודל אוכלוסייה,

רמת דיוור, תאריך הקמתה, תשתית וחシリותיהם, מעסוקה ומידת השתלבות בסביבה,

וחזקה לישובים אחרים ולערבים. כמו כן נשאלו פרטים על השגונות פגנית

בין התתיישבים היישוב. לשם כך הוכן שאלון שני.

⁹ בغالל מגבלות כח-אדם וזמן לא ניתן היה להעביר את השאלונים בכל היישובים החדשניים. על כן נבחרו שלושה-עשר יישובים המייצגים חתך של צורות התתיישבות החדשנות.

2.3.2 שאלון המשפחות

השאלון מורכב משלושה חלקים. חלק הראשון הוא בעיקר חזרה על אותן שאלות ששאלנו ברמת היישוב, במיוחד בכל הנוגע למכובות הטוציאו-דמוגרפיות של משק הבית ודפוסי הפעילות שלו. חלק השני הוא שאלון חיצי פתרון שבועד לבורא את המבניות של המשפחה להתיישב ביישוב, ומשך זמן שנדרש להגשת החלטה זו. חלק השלישי נבדקה שביעות הרצון של המתישבים מן התנאים הסביבתיים, החברתיים והכלכליים במקום.

2.4 בתוגנים בווספים שנאפסו במסגרת עבודות סטטיסטיות על מיחות תמואיןMSGB, הקייטריאוגים קיבלו והנגישו במאפיין.

2.5 עבודות המחקר שנערכו ביוזמת המחלקה להתיישבות בקשר להתיישבות חדשה בגליל. כאן ראוי לציין את מחלקו של דיר קיפניס, על תצעות לארגון מוניציפל ואת האכנית המפורטת שהוכנה ע"י צוות בראשותו של מרימ בוזי.

3 מרגם היישובים - נתונים כלליים

מטרה הנתונים שנאספו בסקר היישובים, ניתנת ללמידה על מספר מאפיינים של התיישבות חדשה בגליל המזרחי.

לוח 1: מרגם היישובים בגליל, נתונים שטח ואוכלוסייה, אביב 1982

תישוב	טוג היישוב	שטח בדונם	מספר תושבים	מספר משפחות	תאריך הקמתה	1. אלון-הגליל
2. גילון	מושב	3000 דונם	44	22	מאי 1980	ספטמבר 1980
3. חרנית	מושב	250 דונם	76	22	1980	אין נתונים קהילתי
4. טלאל	מושב	40 דונם	61	15	1980	אוגוסט 1980
5. יובלית ⁽²⁾	מושב	600 דונם	(320	80)	1974	(אוגוסט 1982)
6. יעד	מושב	700 דונם	141	35	1980	יוני 1980
7. כמן	מושב	100 דונם	49	13	1980	מאי 1980
8. מclinim	מושב	1020 דונם	25	8	1980	כפר-שיטות
9. מנוף	מושב	400 דונם	166	35	1980	אין נתונים
10. מצפה אביב	מושב	300 דונם	42	13	1981	נובמבר 1981
11. רקפת	מושב	300 דונם	43	11	1981	יוני 1980
12. שכנית	מושב	77	17	1980	אין נתונים	מושב עובד
13. תובל	קיבוץ	-	47	-	1980	אין נתונים

1) ההגדרות של טוג היישוב נמסרו ע"י מזכירי היישובים, ובינן תואמות בהכרח את של המחלקה להתיישבות. ראוי לציין גם כי לעיתים בחزو המזכירים להצביע על החברתי, לעיתים על האבסיס האכלורי כמאפיין עיקרי של היישוב.

2) בעות ערכית סקר טרם עליה היישוב על הקרקע והמידע נתקבל מזכיר היישוב. על-לא ניתן היה להעביר שאלוני משפחות בקרב המתישבים.

ההמונה המתקבלת מלווה 1 מעידה על החרטוגניות הגדולה בכל הנוגע לגודל המשכנת, צורת היישוב ומספר המתיישבים. מצד אחד אנו מוצאים אתישבות עם מרכיב כלכלי-חקלאי, דוגמת אלון הגליל, שיש לה משכנת בהיקף המקביל בישובים חקלאיים. מאידך, אנו פוגשים ביישובים שהמשכנת שלהם מספיקה בקשוי למגורים ולמבנה-ציבור, כמו בטל-אל.

יעד, היישוב הותיק באזורי, נוסד ב-1974, וగרות בו 35 משפחות. זהו גם הגדל של מבוגר, הגrown של עולים מדרוט-אפריקה, אשר לאחר עיכובים ממושכים אלה על הקרקע במחצית 1980. כל יתר היישובים הם עדין קטנים יותר, ואחדים הם עיריות, במכננות, למשל. יובלים, הוא יוצא דופן בכך בגודלו והוא בכר שהוא המארגן סביב מקומ העבודה המשותף של המתיישבים.

יש לזכור כי ההמונה הזאת מתחילה את תקופת הבראשת של ההתיישבות החדשה בגליל, ולפי תכנית הפיתוח של המוסדות המישיבים, הגיע היקפו המלא של יישוב חקלאי ל-100 משפחות, וזה של יישוב לא חקלאי ל-150 עד 250 משפחות (בוזי, עמ' 30)

לוח 2: נחנכים פיסיים, אביב 1982

הישוב	יחסות דיוור	מקור אספקת מים	טפון
	מאכלאות	יחידות	
1. אלון הגליל	כאר המספקת מים גם לביר-אל-מנטור	12	קו אחד
2. גילון	מערכת וואשית	22	אלחותי
3. חרדרית	בארות עצמן	15	קו אחד
4. טל-אל	מפעל מים אזרוי של מקורות	17	טל-אל
5. (יובליהם)	מפעל אזרוי	(80)	אין
6. יעד	באר של מקורות	35	3 קווים
7. כמן	באר בנחל שזור	13	קשר אלחותי למרכזיה בכרמיאל
8. מכמנים	באר בנחל שזור	8	קשר אלחותי למרכזיה בכרמיאל
9. מנוף	אין נתוניות	36	2 קווים במזכירות + טלפון ציבורי
10. מצפה אביב	מפעל אזרוי באר במנוף	13	10 קווים
11. רקפת	כאר מקומית	11	2 קווים
12. שכניה	אין נתוניות	17	2 קווים
13. טובל	מפעל אזרוי כרמיאל	40	אין

היקף המשקעות במגורים ובתשתיות המוצג בלוח 2 משקף את היחוד של חכנית המცפים מנקודת מבט של התקציב הציבורי. מצד אחד, עלות של המגורים הזמניים במרבית היישובים שבסוגם היא נמוכה יחסית, ומצד שני, באותו יישובים שיש בהם כבר בניה של קבוע, כמו יעד ומונוף, השתתפו המתישבים במימון הרחבות הדיור כאשר אלה חרגו מעבר לתקון שקבעו הטעוכנות. עם זאת, גם למגורים ארעיים ולמספר קטן של תושבים נחוצה תשתיות, שאיא לעיתים יקרה ועם יתרונות ברורים לגודל, כמו מערכת איזוריית של אספקת מים, הפועלת במרבית היישובים בגוש שבב.

תשתיות התק绍ותית של יובוי האזרע, עם יוצאים מן הכלל מעטים, היא דלה: קו טלפון אחד או שניים ליישוב, ובמקרים אחרים קשר אלחוטי בלבד. המסתור בהיעץ של אמצעי תקשורת איננו מתישב עם אות מן התוצאות של התק绍ות החדש, והיא למשור לאזרע מפעלים עתיר-ידע, שהם צרכנים גדולים של מידע ממוחשב, וחיוצרים על-כן ביקוש ניכר לקו תקשורת. נזכיר כאן כי עלות הממוצע של תקנת תשתיות של טלפונים בגיל ההדרי גבוהה פי 2.5 מן המוצע הארץ.

לוח 3: שירותים ציבוריים נבחרים, אביב 1982

מחוזה ציבורי (חלה וחווץ)	חַיְבָד			דוֹאָר			בְּרִיאָת			חַיְשָׁב	
	פֻעַטּוֹן	בֵּין יִסְרוֹרִי	וְגַן	בֵּין בַּיִסְרָרִי	פֻעַטּוֹן	וְגַן	טִיפָּת חַלְבָּה	מִרְפָּאָה	טִיפָּת חַלְבָּה		
אין עד לישוב, רק בכbesch הרשי חיפה-נצרת בצומת אלונאים	בנהל	כישוב					בקיבוץ טוללים			1. אלון- הגליל	
א י נ	כתה א' בצורך מרכז משגב	יבוד	בישוב	בישוב	دار גע	משגב	בעזרית			2. גילון	
א י נ	בית העמק או רגבה	(בישוב)	בישוב	בישוב	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	3. הררית	
א י נ	כתה א' בישוב השאר משגב	(בישוב)	בישוב	(בישוב)	(dar-geu)	(בישוב)	(בישוב)	(בישוב)	(בישוב)	4. טל-אל	
א י נ	כרמיאל	בישוב	בישוב	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	5. (יובללים)	
א י נ	כרמיאל	בכmono	בכmono	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	6. יעד	
פערם ביזום הה- רמות יוחנן	במשגב א-ז	יבוד	יבוד	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	7. כמו	
רק דרך הכפר אעבלין	יבוד	ישוב	יבוד	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	8. מכמנים	
פעם ביזום אוטובוס ליזופט	כתה א' השאר יעד	יבוד	יבוד	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	9. מגוף	
פעם ביזום אוטובוס ליזופט בעיר לחוץ יוצאת פעם	יבוד ומשגב	יבוד	יבוד	dar גע	dar גע	יבוד	יבוד	יבוד	יבוד	10. מצפה אביב	
א י נ	--	--	--	פעם בשבוע	דרך	מורשת	מורשת	יבוד	יבוד	11. רקפת	
				מג'יע רופא	בית העמק			יבוד	יבוד	12. שכנית	
								יבוד	יבוד	13. חובל	

קיים שוני רב בין היישובים בכל הקשור לשירותים ציבוריים המספקים במקום. שירותים תבריאות אלמנטריים כמו טיפול הלב מסופקים ביישוב יעד, המשרת ארבעה יישובים נוספים. יישובים אחרים צריכים לפנות אל כרמיאל או אילו לנחרית. מרפאות כלליות יש בכמה יישובים (יעד, כמן ומורשת), אליהן מגיעים תושבי המאפים השכנים.

בנושא החינוך, בכל היישובים חזק מרכיבים, יש פעוטון וגן. תלמידי בית"ס הינם לומדים חלקם ביישוב וחלקם נשלחים לבתי"ס המשותף של גוש שבב בית"ס ועברו בינתיים למשכנו הקבוע במרכז הארץ משבב, חלק אחר למד בקיבוצים השכנים. שירותים הדואר זהים ברוב היישובים. פעמיים בשבוע מגיע דואר הנע. לעומת זאת, רוב היישובים אינם נהנים שירותי תחבורת ציבורית. למרות שלרבות היישובים בכיניה גישה נוחה, האוטובוסים לא נכנסים למראיהם וללא אף פעם אחות ביתום. דבר זה בגראת איננו פוגע במושבי היישובים שלושות עומדים כל רכב פרטיהם. פעם ביתום עובר אוטובוס בכביש המרכז של גוש שבב - בבורק הוא יוצא משכנית ומשרת את מנוף, רקפת, ויעד וממשיך לכיוון חיפה. בערב אוטובוס זה חוזר ליישובים. תושב היישובים האחרים לא נהנים שירותי תחבורה ציבורית ומאנצלים את השירות העובר בכביש עכו-צפת.

4. תכונות נבחרות של חתובים במדגם היישובים

האנשים שבאים להתיישב במקומות שייכים לקבוצות הבינידות של האוכלוסייה בישראל. התכונה המרכזית המאפיינת קבוצות נידות אלה היא הגיל – גיל עיר יחסית. יחד עם זאת, כיוון שחלק מן המתישבים מוצאים מן העיר הם קצט יותר מבוגרים וקצת יותר מבוגרים. חגר של כמה מן התכונות הסוציאו-דמוגרפיות של המתגוררים למקומות מובא בלוח 4.

לוח 4: תכונות סוציאו-דמוגרפיות-נבחרות

אפריקנה	אטניה	ארץ	%\ לילדי	%\ לילדי	%\ לילדי	%\ השכלה +13	%\ גילאי +65	הישוב	
								מוץ'	חלוא ¹
50	–	50	64	84	0			1. אלון הגליל	
–	18.1	82	83.3	72.7	0			2. גילון	
4	37.7	58.3	–	103.3	0			3. חרנית	
3	87	10	94	70	0			4. טלאל	
3.2	12.5	84.3	97	101	0			5. יובלים*	
12.5	12.5	75	42	91.7	0			6. יעד	
–	15	85	50	56.3	0			7. כמור	
2	94	4	79	134	0			8. מכמנים	
15	10	75	45	62.5	0			9. מנוף	
*	*	*	*	96	*			10. מזח אביב	
5	75	20	65	127				11. רקפת	
66	34	–	22	–	0			12. שכינה	
								13. תובל	

1) יחס חלות: $\frac{\text{סמייך ילדים}}{\text{סמייך מבוגרים}} \times 100$

בניגוד להתנחלות ולא חקלאיות ביהודה ושומרון שבאות כולה מחוץ לאזור, התמיini החדש בגליל היא דוגמא של חגירה, ממורכבת מהגירה מחוץ לגיל בעיקר מהערינים הגדולים ומהגירה בפנים האגיל בעיקר של דור הבנים של המושבים. על-פי התכוון הסוציאו-דמוגרפיות, ניתן ללמוד שאין זהות ואחדות בין תושבי היישובים. המכנו המשותף היחיד הוא, שבאך לא ישוב אחד נמצא מבוגרים מעל גיל 65. בשאר התכוון קיימת שוניות גבואה בין היישובים.

יחס מלאו (איחס שבין ס'ה מספר הילדים וס'ה מבוגרים) מורה כי חלק היישובים מספר הילדים גבוהה ממספר המבוגרים, ובשני יישובים (שכניה ומנוף) מספרם גבוה כמעט שליש. לעומת זאת ישנים יישובים שמספר הילדים מתווה רק ממחצית במספר המבוגרים. אף במכונית ההשכלה (הנמדדת ב-13 שנות לימוד ועוד) ישנה חוסר אחידות. ישנים יישובים כגון, טלאל ויעד שכמעט כל תושביהם למדו מעלה מ-13 שנות לימוד. לעומת זאת, ישנים יישובים דוגמת פמן, מלגניות ומצפה אכיב שרק ממחצית אוכלוסייתם למדה לימודים גבוהים.

אשר לארץ המוצא של התנחלויות השונות ואי-הזהות רבים מאד. בשני יישובים, אלון האgil ותובל מרכיב ילידי אסיה-אפריקה הוא גבוה, בשאר היישובים הוא נמוך.

לוח 5: מאפיינים של רמת-החיים של האוכלוסייה

<u>משפחות בעליות רכוב (%)</u>	<u>דירות קודמת בבעלות (%)</u>	<u>הישוב</u>
86	28.5	1. אלון הגליל
95	80	2. גילוֹן
66.6	83	3. חדרית
100	87	4. טל-אל
*	*	5. יובליטם
37.5	37.5	6. יעד
100	58	7. כמונ
86	28.5	8. מכמנים
78	73	9. מנוף
100	100	10. מצפה-אביב
*	*	11. רקפת
94	53	12. שכניה
*	*	13. אובל

* אין נתונים

בדומה למתיישבות חלה חקלאלת בייחודה ושותרונו, רמת החיים של המתyiישבים בגליל היא גבוהה במעטמן ממנה, אולם ניכרים הבדלים בין מרכיבים שונים של רמת החיים ובין היישובים השונים. רמת-החינוך בכל היישובים, להוציא את יעד, גבוהה מהתמוצע הארץ, בדרך כלל פי שניים עד פי שלושה. אשר לאינדיקטור של דירות קודמת בבעלות, רק ביישוב אחד (מנוף) אחוז המשפחות שהיו廉 דירות בבעלות לפני התysiישבות, דומה לזה של המוצע הארץ (כ-70%). אלא שדמות זה הוא מקרי בלבד, כיון שהרוב המכריע של מושבי מנוף הם עולים מדורות-אפריקת. ובארבעה יישובים עולה אחוז בעלי דירות קודמות במידה ניכרת על המוצע הארץ ובישוב אחד (מצפה אביב) הוא מגיע עד ל-100%.

לסיכום, ניתן לומר שמחינה כלכלית אוכלוסיות של היישובים החדשינט משליגת ברוכת לבני המעים הבינוני, ולפי האמצעים שברשותם הוגירה למקום מגוריים חדש היתה מועצת של תחוליך בחירה,

לוח 9: הבטיח תכלכלי של יושבי המרגט

א. ג. ש. ו. ב.	מספר מקומות עסקה במקום	אתוך יוממות Woche ¹⁾			אתוך יוממות Woche ¹⁾			נשיות ⁽²⁾	אחוות תעסוקת ⁽²⁾
		גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ		
1. אלון-הגליל	10	4	14	—	—	—	—	—	100
2. גילוֹן	1	6	7	93	86	95	—	—	90
3. חרנית	10	11	21	10	14	24	—	—	100
4. טל-אל	*	*	5	87	54	141	—	—	87
5. יובלית	*	*	—	*	*	*	—	—	8
6. יעד	43	17	60	4	*	*	—	—	100
7. כמן	—	1	1	96	*	*	—	—	*
8. מכבינים	4	2	6	43	75	118	—	—	100
9. מנוח	25	17	42	36	35	71	—	—	73
10. מעטה אביב	1	2	3	90	90	180	—	—	90
11. רקפת	18	6	24	0	0	0	—	—	100
12. שכניה	6	7	16	40	40	80	—	—	*
13. טובל	8	17	25	37.5	*	*	—	—	100

1) אחוז מהושב מתוך כלל העובדים

2) עסקה מלאה וחלקית

* אין נתונים

הቤיס התעשייתי של יישובי המדגט, המוצג בלוח 9, הוא הארוגני, כפי שניתן
לצפות מן מגיון הרוב בצורות היישוב, במספר יישובים מסוים מקומות התעשייה
במקום הוא צעיר: כמוון, מצפה אביב ועוד. ובהתחם לכך יוממות החוץ היא תופעה
המקיפה את מרבית המועטקים. ביישובים החקלאיים ובקיבוצים יוממות-חוץ היה
נדירה הרבה יותר. בקרב היישובים התעשייתיים ראוי להזכיר על יעד כמודל של
יצירת מוקד תעסוקת מקומי, הנשען על תעשייה מתוחכמת כאשר יישובים אחרים
מנוף הולכים בעקבותיו. חרורית, לעומת זאת, בניית יישוב שיתופי, אך ריחוקה
מפרש חיפה ומישור החוף של חיליל שהם מוקדי התעשייה החיצונית העיקריות
מביא לכך שאחוז יוממות החוץ הוא קטן יחסית.

תופעת שביתת חרואית לציוויל היא אחוז הגבואה של תעסוקת הנשים. הדבר נובע
הן מן חילוץ הצער ורמת ההשכלה של המתישבים, והן מן מעובדת כי ביישובים
מצויים מקומות תעסוקה מתוך השירותים הציבוריים.

5. דיון ומסקנות

לפי ממצאי חקר ברמת היישוב וברמת משלি-הבית, התתיישבות החדשת בגליל מאופיינית בהטרוגניות רבתה, העולות על זאת שנמצאה בסקור של 1980 לגביה התתיישבות הלא-חקלאית ביהודה ושומרון. אחת הסיבות העיקריות לשוני נובעת כמובן מן העובדה שבגליל מלאי הקרקעות בעלות המדינה הוא גדול, וכי אחד מן המטרות של תכנית המיעוטים הייתה לשמר על קרקעם אלה. אחת התוצאות המלאי הקרקע היא האפשרות להרכיב תכנית התתיישבותית מקיפה, הכוללת מרכיב של התתיישבות חקלאית – תוך כדי התאמה לתנאי הארץ – עם מרכיב של התתיישבות לא-חקלאית. בתכנית של גוש שבב 10 אנו מוצאים כי מתוך 150,000 דונם של שטח התכנון 8% של השטח הוקצו ליישובים ולמרכזיים – 5.5% למרכזי תעשייה, ו- 5.5% לשטחים של עיבוד חקלאי. אולם בגליל אופיו החררי של הארץ, כ-20% של השטח מיועדים לעירות ו-30% לשטחי מרעה – אקסטנטיביים; חלק מן האבטיס הכלכלי של היישובים החקלאיים הוא גידול צאן, ובמובן מסוים ניתן לראות בכך בסיס כלכלי שאינו שונה מהתוtro מזת של האוכלוסייה הבדוوية היושבת באותו אזורים.

5.1 כושר הצמיחה של התתיישבות החדשת

בטעיף זה אין כוונה לדון בשאלת ברמת המקרו-אזורית, כמובן, האם יש במכנית המיעוטים כדי לשנות את המאזן הדמוגרפי בין יהודים לערבים בגליל החררי. כבר ציינו במכושא כי מראש לא נכללה מטרה זו בין היעדים שגובשו על ידי המכננים, שכן לשם כך צריך לבוא דגש על יישובים עירוניים של ממש, ולא על יישובים קטנים המיעודים לאוכלס 250 או 500 משפחות.

שאלת מה געסוק היה ברמת מיקרו-גיאוגרפיה, כמובן, מהם התנאים בהם ניתן לממש כי המיצפים שהוקמו, והמאוכלסים כיום על-ידי קבוצה קטנה מאד של תושבים, אמנים גדלו עד להיקף המוכנן ע"י המוסדות המילישטיים. באופן ספציפי יותר, השאלה זו נוגעת יותר ליישובים הלא-חקלאיים ולהלא-שיתופיים, אשר לגבייהם יכולות תמכנו ומחתדרבו של המוסדות המילישטיים היא יותר קטנה.

אחד התנאים לכושר הצמיחה הוא קביעת קרייטריונים ברורים לגבי קבלת חכמים נוספים. הדבר אמר במיוחד לגבי הקרייטריונים שיתינו מקובלים על הגרעין התקיימים של המתיישבים. באופן כללי נקבע מתוך מודגם המשפחות כי קיימת שורה של בעיות מתואם זה, שניתן חלקם לשלוות טיפוסים לפחות:

- A. בטיחת של הגרעין התקיימים לא להגדיל את מספר תושבים ולהשאירו בהיקף הנוכחי לזמן ארוך יחסית, לעומת גישה של מחלוקת התתיישבות להרחב אוטו כבר עתיד תקרוב יותר. במקרה זה, יש לגרעין התקיימים ניטה לא לאשר הצערכות חכמים נוספים.

ב. נטייה של הגרעין לקיום לאפשר צירוף חברים חדשים על-פי קרייטריוונים מודפסים, לעומת הgesetzmäßigkeit של מחלוקת מתמשבות להרחיב את הקרייטריוונים לקבלה. הדוגמא הבולט ביותר לטעו זה של בעיות היא הרדית, אשר בה רוב רובם של המתישבים טוענו כי הקריילן העיקרי לקבלת יהיה המעסוקות במדיציה.

ג. התלבטות של הגרעין לגבי דרכו העתידית – אם לפחות שיתופי או לכורן של יזמה פרטית, ואם לקליטת חברים חדשים לפי תוכנות טואצ'ו-כלכליות או לפי מוצא. התלבטה מעין זו אפיינית את מגוון בעית ערך הסקר, כאשר בנושא של קליטת חברים נוספים הימה קבוצה שביקשה להוסיפו חברים ממוצא אנגלי-סקוטי בעיקר, וקבוצה אחרת העדיפה קליטת יהודאים ממוסלמים. עדמת הסוכנות במקורה דה הימה להמתין עד שהגרעין קיים יאנש את דרכו. ואווי לצין עוד כי במקרה של שאלה לעולה מועמד להתיישבות אין כל התייחסות לשאלת של גיבוש חברתי, כאשר ההנחה היא כי הדבר נעשה באמצעות תגועת נוער (ראה נספח ד'). קשה לראות כיצד אכן זה יסייע לפטור בעיה מטוגה זה קיימת במנוף, מה עוד שמדוברים הם מנגנונים ועצבו מזמן את תגועת הנוער.

מן האמור לעיל נובע כי שיטת המיצפים יוצרת בעצם טיבה בעיות לא קלות בכל הנוגע לנכונות הגרעין בראשוני לקלוט חברים נוספים, במיוחד באוטם ישובים שיש בהם מידת גבורה של הומוגניות המחלנית מטיפול זה או אחר. במובן מסוים ניתן להשווות קושי זה למצב שנוצר ביהדות. ושומרון באזרחות בתם קמו בתחום יישובי תנועת "אמנה" ובברבותם קשה היה לאקיט אוח"כ ישובים שלא השתייכו לתגועת מיישבת זו, בגלל הבעיה של יצירות גוש יישובי יהודאי מבחן אידיאולוגית ולסגנון חיים.

תנאי בוטף לכושר צמיחה הקשור לבטיס התעסוקתי של האليل התרורי. בלוח 6 ראיינו כי אפשרי הדבר ל庵ביר מפעלי תעשייה עם מספר מועטם קטן לאזרור. יחד עם זאת קיימת מגבלה מטוג אחר, והוא חוסר הרצון מצד חלק לא קטן של המתישבים לשנות את המקצוע שלהם. אם נעולם מן התמשבות החקלאית, אנו מוצאים כי במיצפים הלא-חקלאיים, 50% ומעלה של המתישבים לא שיבנו את מקצועם עקב ההגירה לאليل התרורי (לוח 7).

ללאו מ. 7. שגן נרים בבדודם במקבילים אורה-ההרים עם המערב למכושים. לוו. מ. ו. ג'ינסבייט. 1982

מחכדר כי גם אם ניתן להעתיק עשייתו של היישוב או אל האזור בקרבת היישוב, יש צורך להתחשב בחותם התעטוקתי של המתיישבים. כל עוד מדובר בישובים הנמצאים בקרבת המטרופולין של חיפה או של חוף הגליל, יעדיף אולי חלק מן התושבים לירום החוצה אל מקומות העבודה הקודמים שלהם. אולם כאשר אין עוברים לשוכנים יותר, או שמדובר ביישוב ותיק יחסית, ישנה נסגרותה להעתיק את מקומות העבודה ליישוב המגורים או לקרבתו, אך מרכיב משמעותי של האוכלוסייה העובדת עדין שומר על מקצועו.

מהו הרעיון של לוח 6 אשר מוצאים כי חשיבותו של המקצוע איננה משתנה בין גברים לנשים, אם כי מספר גדול יותר של נשים הטרפו לכך העבודה לאחר שהגיעו ליישוב, נוסף על-כך כאשר מדובר ביישוב של עולים חדשים, נשמרת חשיבותו של גורם המקצוע. ההבדל העיקרי הוא בכך שישנו אצל העולים אחוז גבוה יותר של מתושבים שהפסיקו לעבוד לאחר שהגיעו ליישוב - 13 לעומת 3 אצל המתושבים הוותיקים.

למרוציותו של החוקר המקצוע של המתושבים ישנה השלה גאוגרפיה ברורה, שכן הוא יוצר תעדות ברורה של היישובים הקרים למקומות העבודה האגדתיים במישור החוף לעומת היישובים המרומדים יותר. פירוש הדבר הוא כי עדי הצמיחה האתולנטית יושגו בימר קלות אצל הראשונים מאשר אצל האחוריונים.

5.2 תרגון מוניציפלי ברמת האזוריית

עם הקמת המMESSPs לא נקבעה מסגרת מוניציפלית שתשורט. אחות השאלה המרכזיות שתחזור במשך הזמן הייתה לאיזו צורה של ארגון מנהלי של מון שירותים ניתן לשield את המפעלים. האם מתאים להם מטרות של מועצה אזורית או של רשות מוניציפלית נבחרות?

כתרון זמני לאספקת שירותי המוניציפליים צורפו היישובים הצעירים למועצה האזורית חוטיקות בשולי הגליל המזרחי ממערב, צפון ודרום. תקציביונם לפיתוח צורפו היישובים הצעירים היו: חמוץ בין היישוב הצעיר והמועצה האזורית הותיק, והՃיבור בקשר החתיישבות בין היישוב החדש וישראל המועצת האזורית. התקציבים של קשר בין המועצות האזוריות הותיקות ומיישובים המאומצים נקבע בהתאם לצרכי היישובים החדשים¹¹. סידור זמני זה לא יכול היה להמשך זמן רב, ונוכח היה למצוא פתרון קבוע של מון שירותים ברמת אזורית.

(11) המועצות האזוריות מעלה-יוסף, מרום הגליל ומכאות-חרמון טפלו במושבים שהוקמו עלי הרכבת המשיכים מישוביהם בגוש צלמון ורמת-הפן; המועצה האזורית געתון ספקה שירותים ל-4 קיבוצים ו-2 מושבים בגוש-תפן; המועצה האזורית געמן פרשה חטואה על 19 יישובים חדשים (12 בגוש שבב, 4 על רכס גילו-כמן ו-3 במערב אלמונ). המועצות האזוריות גליל עליון ועמק הירדן אימצו כל אחת קיבוץ בגוש-צלמון מזרח.

שלוש סיבות מרכזיות הובילו ליצירת גוף מוניציפלי חדש:

- 1 - זמינות הסידור: לשובים החדשים היה מעדי של ישובים מטופלים ולא היה להם הזכות עצמה או יצוג בmo'atza, מצב זה מתאפיין בחוסר וודאות שמנע אוחלוות של השקעות ופיתוח וגרם לעיתיות למתחים ועימותים.
- 2 - ההבדל בין היישובים החדשים והותיקים: הבדל זה ניכר בין ישבים המועצאות האיזוריות הוותיקות במערב הגליל, עתון ובען שנמננו עם "ההתיישבות העובדת" ובין היישובים החדשים שחיל ניכר מהם היו יישובים קהילתיים או כפרי עשייה שחילם אינם שיטופיים. השוני משקף את רצון היישובים הוותיקים לשמור על ייחודה המערכת המוניציפלית מבחינה הארגונית והאידיאולוגית הפוליטית¹².
- 3 - חירוזו להטיל את מרומות המדינה על שטחים שהיו עד כה בגליל הדרומי ללא שיפוט מוניציפלי.

בשוף 1982 פורסם צו לכינון מועצה-אזורית חדשה בגליל הדרומי - מועצת אזורית "משגב" במקביל לעכונות חכונה של מחוז הצפון של משרד הפנים בעירו שתי עכונות מחקר ביווזמת המחלקה להתיישבות של הטוכנות היהודית. הראשונה ע"י צוות שבראשו עמד ד"ר ברוך קיפניס שבחן את הצעות לארגון מוניציפלי של אזורית התיישבות החדשת בגליל והשנייה ע"י צוות שבראשו עד מהרה גב' מרום בוזי ועטקה בהכנות תכנית פיתוח למועצה האזורית משגב¹³.

בקודת המוצא להצבת המטרות שעמדה לפניה צוות התוכנונן בראשותו של קלפניס הייתה שהתיישבות החדשה בגליל גועדה למלא משימה לאומית ולבן יש צורך בתקמת גוף משל עצמאי שיספק לאוכלוסייה היישובים שירותים שאינם ניתנים ברמת היישוב הבודד. לאחר בחינת חמיש ההצעות - כולם של מועצות אזוריות - הומלץ על יצירת מועצת אזורית חדשה בעלת מבנה אורכי. הצוות קבוע של מועצת זו יהיה יתרוון מועדך רק לאחר השלמת הפיתוח של מערכת הדריכים האזורית. הגשתה יצירת המסתור האקדמייניסטייבית, שהיא למעשה השלמת תכנית התיישבות, הוטלה על מחוז הצפון של משרד הפנים, השיקול המרכזי שעד בפני המתחמים היה הרעיון לאכלייל את אדמות המדינה שהיו עד כה ללא שיפוט מוניציפלי מתוך מועצת האזורית החדשה. על אדמות אלה, 400,000 דונם קרן מדינה, הייתה מחלוקת - שורש המחלוקת נבע מכל שביקורת המנדט חלקudadות הכספיים נרשמו על שט חקלאי הקרן הקיימת וחלון, אדמות מרעה וייעור, נרשמו על שט הנציג העלינו. לאחר הקמת המדינה, קרניות אלה הפלכו לקריקעות המדינה אך תושבי הרים טענים לבעלות עליהם. על חלק

(12) ביגנרים אוחדו שלוש מושאי'ז בגליל המערבי: נעמן, עתון וסולפ-צורך למושאי'ז.

(13) ראה לעיל הערת 2.

מרקענות אלה גמינות אף קרקען שהפכו להיות קרקע המדינה עפ"י חוק נכסי נפקדים (כולל בעדרים ונוכחים).

בצ'ו המועצה האזורית שנחתם על ידי שר הפנים ב-26 ביולי 1982 נכללו עשרים ושלושה יישובים, רובם היישובים במועצה האזורית תואם את המלצות צוות המכון בראשותו של ד"ר קיפניס. עקרונו קיבל מוחץ הצפון את ההצעה לייצור גוף מנהלי בעל מבנה אורכי אך מוחלט שהbijoux יעשה בשלב אחד תוך שיכוזים קלים.¹⁴

המו"ז משבב משתרע על 180,000 דונם על שטוח רכתיים ושתמי בקעתם מבקעת בית גתופה בדרות ועד רמת-תפן בצפון. כאמור, המטרת המרכזית של המתחמים הייתה יצירת גוף מנהלי שיכלול את כל אדמות המדינה שהיו עד כה ללא שיפוט.

צורת "האמיבה" של המו"ז בובעם מחד מהרצון לייצור רצף טריטורילי ומайдך, לא לפגוע בשטח השיפוט של המועצות הערביות השכנות. בהתוויות קו הגבול של המו"ז חדש לא היה שום הגיון גאוגרפי, כאשר השיקול הממלכתי עמד מעל השיקולים האחרים.¹⁵

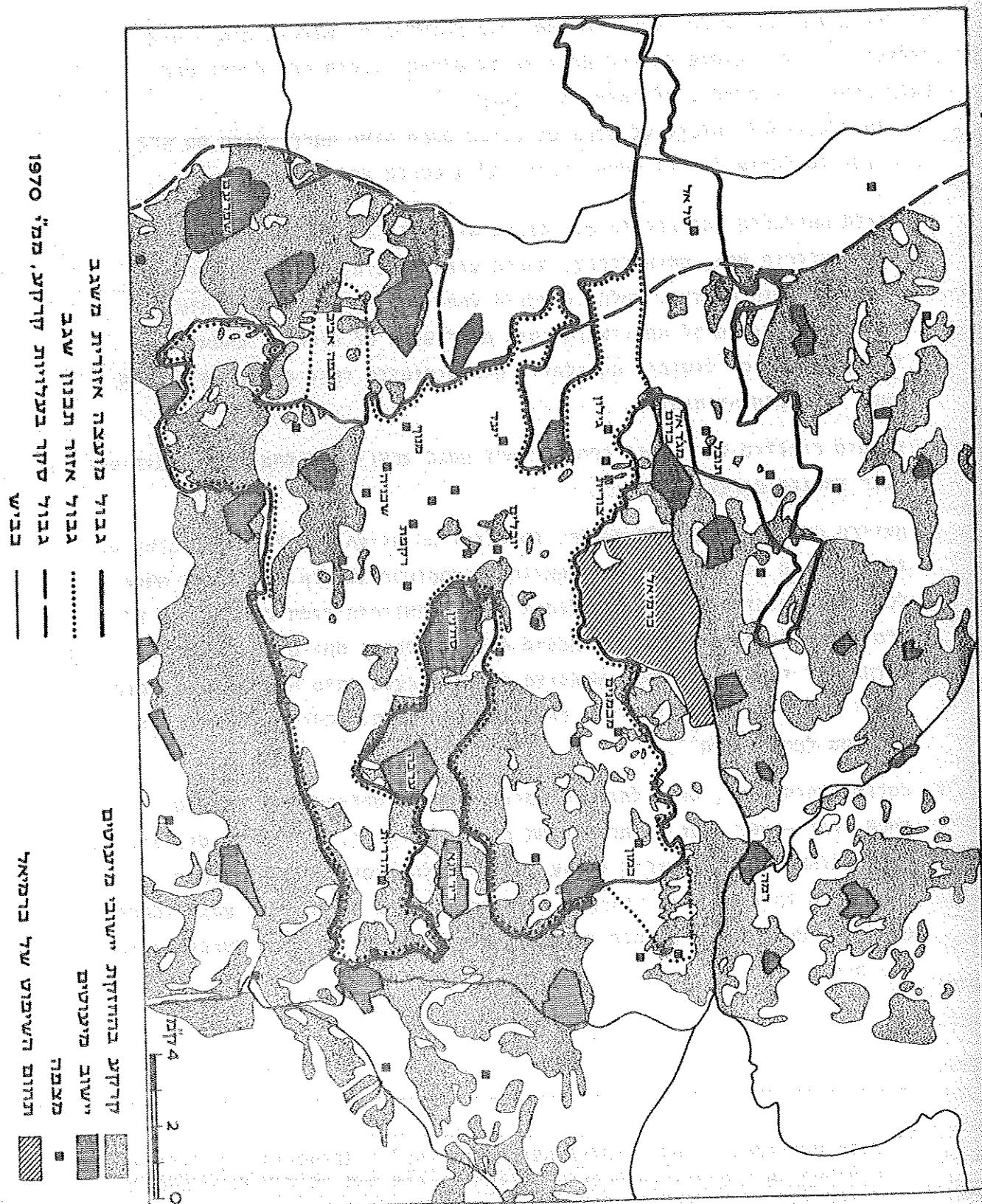
כחזי שנה לאחר הקמת המו"ז משבב פורטמה עי"י חבל הצפון של המחלקה להתיישבות תכנונית פיתוח אזורית¹⁶. בכאןית זו, כמו בתכנונית פיתוח גוש שבב נקבע שי"מגבוי" יהיה המרכז האזרחי אשר יספק את השירותים ליישובי המועצה. את הבעיות המרכזיות, הנbowות משטחה הנרחב של המו"ז ומספר הנקדות הרוב שמרכζ זה צריך לשרת, היא היוציאת בעית נגשנות יחד עם בעית של העדר ית戎נות לגודל. פיזורamax על פני טריטוריה רחבה באספקת שירותים עי"י המועצה פוגע באיכות השירותים וכן גורם לתופעות של אי-שוויונות בזמיןויות בין יישובים קרובים ורחוקים מן המרכז האזרחי.

(14) במחוץ למו"ז החדש נכלל המושב השיתופי חותיק יוזפת שהיה עד כה בתחום המו"ז נעמן, כמו כן לא נכללו מrown, לבון ומצפה אביב במחומר. אלה נמצאים בתחום שיפוט של מועצות קיימות - מrown במו"ז מרום הגליל, לבון בתחום דיר-אל-אסד ומצפה אביב במחומר.

(15) אורן עמירט, "תיחום של המועצה האזורית משבב", עבودת סמינריונית במטגרת סמינר בעיות אקטואליות בתחום ובניה, המחלקה לגאוגרפיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשמ"ג.

(16) בתכנון תכנונית זו השתתפו צייגי משרד הפנים, מנהל מקרקעי ישראל, ק.ק.ל., משרד הבינוי והשיכון ומחלקה עבודות ציבוריות, משרד החינוך והתרבות, החקלאות והתקשות וכן צייגי המו"ז.

לְאַלְמָנָה אֶלְמָנָה לְאַלְמָנָה לְאַלְמָנָה

הפטון שארץ לצורך מתן שירותים להתיישבות החדש ברמה אזורית היה איפוא פוליטי ביטודו - שימוש במסגרת ארגונית של מועצה אזורית כדי ליצור מפה-בתוך-מפה בגיל החררי, על בסיס אתני-לאומי.

יחד עם זאת, ראוי לאבחן על שורה של בעיות שטרם מצאו פתרון מניח את הדעת, ואשר עשויים להשפיע לשינוי המפה המוניציפלית בטוח אורך יותר.

א. יכולת הדברים ומייצוגיות של יישובים שיתופיים ולא-שיתופיים במסגרת מועצת אזורית אחת, שהיא כידוע, מוגרת קונפדרטיבית, בה אין בחירות ישירות בראשות המועצה. שאלה זו עשויה להחעורר ביחס חריפות עם הזמן, כאשר לשתי תצורות של ההתיישבות יהיה מספר שובה של תושבים, בהתאם למכנו הצופה כי ליישובים הקהילתיים האלא-שיתופיים יהיו פי-שנאים תושבים מאשר ליישובים השיתופיים.

ב. קיימים ריכוזים של בדוואים מחוץ מואיז MSGB שרצו לחתם מעמד מוניציפלי מוכר במסגרת המועצה.

ג. העיירה כרמיאל נמצאת בלב הארץ, ואוכלוסייתה מגיעה כבר ל-40,000 תושבים. והנה במבנה הפלתו מעט ממד ההיסטוריה המפורשת לשיטוף אזורית בין MSGB לכרמיאל, אף כי חלק גדול מאוכלוסייה המועצה האזורית דומה באופיו לזה של כרמיאל, עפיי המוצא הירוני, הבסיס הכלכלי וסגנון החיים. התעלמות זו ממש עד יותר לאור המאמץ שמשקיע הנטונות בעצם ימים אלה בפיתוח אזורית בבעלי המתיישבות אחרים - כגון בנתיבות-עדותה, ובhidוק הקשרים בין בית-שם למטה יהודא¹⁷.

ד. בטוח הרחוק יותר, סביר לנניח כי תיווצר מסגרת משותפת ברמה אזורית רחבה יותר - אשר יתכן ונינתן לבנותה בשם נפת כרמיאל. רק במסגרת מוניציפלית ברמה גבוהה יותר ניתן יהיה להציג לשוחף פעולה מעשי בתחום השירותים הציבוריים וארגוני בין היישובים הערביים הגדולים בארץ ובין MSGB וכרמיאל מצד שני, מבלי לפגוע ביחס ובעצמיות של כל אחת מן המוסדות המוניציפיות הבוטסיות.

¹⁷ רבקה שטיינברג - יחס גומלי הפורמלילים והבלתי פורמלילים בין עיירת בית-שם לבין ההתיישבות הCONFIDENTIAL הדרת מטה יהודא רפואת מסגרת טמיגר לבויות אקטואליות בתחום ובניה, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשמ"ג.

נפקה א' רשימת העבודות לפי מחברים

1. אלון הגליל - דוויטל עמיר
2. גילוֹן - נתן גוטמן
3. מדרית - רבקה שטיינברג
4. טל-אל - ארנון גולן
5. יובלית - ראוּבָן צמראת
6. יעד - חייה ברטוב
7. פמוֹן - עמידת אורן ולאה צנוירט
8. מכמנים - עמידת אורן
9. מנוף - רינה (סופרין) שפירא
10. מצפה-אכיב - שרה תל-שחורי
11. רקפת - אלכסנדר אורפנחתיימן
12. שכנית - גילת שניגידר
13. הוֹבֵל - מיכל צוּזִיגְרִין

גודל המדגם של משקי הבית יחסית לאוכלוסייה

כפוח ב:

שם היישוב	מזהיר היישוב	% משקי הבית שנפקדו בסקר	מספר משפחות במושב עפ"י	מספר תושלונגים	% משקי הבית	58.3
1. אלון הגליל			12	7		
2. גילון			22	15		
3. הררית			15	12		
4. טל-אל			17	15		
5. יובליט			80	15		
6. יעד			35	-		
7. כמור			13	16		
8. מכמנים			8	12		
9. מנוח			35	7		
10. מצפה אכזיב			130	26		
11. רקוף			11	10		
12. שכניה			17	17		
13. חובל			21	9 רוזקים נחלאים		
			24	42.8		

חלק א'

שאלות יתרכז (אוצר הנזק - רמז חישוב)

1. טין הדפסה.
2. עוזרת הדפסה.
3. חתוגתת המימכה.
4. תאריך עלית חישוב על נזקך - 8. 1. 1948: מתי זאייפת?
5. גודל טבעת הקדום - 8. סילא.
6. עפ"י המכון בונדי.
7. מט' החברים בישוב כירואן סמ"כ: משפחות בונדיין 1,670.
8. טם, ייחדות דבורה.
9. טם, ייחדות דבורה מאוכסנת.
10. התפלגות ייחדות דבורה עפ"י טרג בנים.

טם, ייחדות	טם, ייחדות

11. התפלגות ייחדות דבורה עפ"י גודל (מ"ר).

טם, ייחדות	טם, ייחדות

12. מקומות העבודה ביטובי: פירוט מפעליים ומקומות תעשייה, פירוט טם, מפעליים בשיירותים (כוגן מעסיקין ע"י הוכרנום) וכטה, מפעליים אינם תושבי הארץ.

תיאור המפעלים/חנות	טם, פירוט	טם, מפעלים מוחכני ומיינן בני המקומן

13. טם, הנאים בפיתוח ותקידות תעסוקתן.

14. טם, התואבים המפעליים שגובהם העיקרי שודך פלאבו.

15. פירוט העובדים שחוץ למקומם הרגדרון עפ"י מקום המסתורין

כגון עצמן	חייהם	הברא	חוות הגדיל העברי	כרטיאל	מדרום אחר	אחר	עמ"כ

16. השתתפות מקומית: א. בכינוס מגישת ניירב: ארכו מזה מעופת אסفلט
ב. אין זורמים מהיכן (מעגל איזורי /ברא מדורית).
ג. טפלו - טם, קוריזן. טפלו טם, קוריזן.

17. שרתו של צבאותינו - קידן את המקומן בו נקבעו את השירותים הקיימים:

המקומן	העיר	כפר	כפר	כל דרכם	ב"מ י"ס	ב"מ י"ס	חדרון

ל. געווין (אהם עצמי)

81. שלותים אידיגיים - היכן רוכשים?

. 19. שרותי תחבורה.

8. דורי אוטובוס סדיירין - גדיירון ומחלן דן.

הקלת הדר
מג'ן, מושבם של מושבים בראשה כרך א' סדרת
(עמ' 8-ה')

20. מערכת דפרדים עם אוכטוסים ומשובחים כבינייה (ימודית ולא חומרית) ברא

21. הרכזיות סידורה לשנה הבאה:

א. נאכלת ליל

• תורת קהן • 3

ג. פנו קידוחת הצעית להכברת שרותים גנטוגרף איזודריון או צל בער.

.22. סרג אוכלומת אומה מערביים לאכוף ליעודו:

Digitized by srujanika@gmail.com

גָּדוֹלָה

כגנ' מראטב.

2025 RELEASE UNDER E.O. 14176

70K, 192K RATE
+ 20K

ח' ל' ח

שאלון מבחן ביה (מוסך המידעה - ועוד 1/או שני ראשי מבחן מהק היפות)

- 1) גיל: געל _____ נסח

2) מכ' חנפשות במשפונה.

3) אוץ ליזה: געל _____ אשח

4) פאם התשובה לשאלה ז' יישראל: אוץ ליזה אב' הבעל _____ אבוי מאטה

5) מפלח ז' (קדום למטרת לישוב) געל _____ נסח

6) תעסוקה (גוכחות) געל _____ נסח

היקף תעסוקה	מלאה	חלוקת	לא עובד, אל בעל	סמלרכן	אוחל
			אמאגי קיון		בעל
					אשה

8. מקוטע עבדות עיקריים: בגד
 אשה _____

9. מקוטע עבדות קודס: בגד
 אשה _____

10. השכלה - מס, שנות לימוד: בגד
 אשה _____

11. שירות צבאי: בגד
 אשה _____

12. טקום מגוריים קודס: בגד
 אשה _____

13. צורמת חבעלות במקומות המגורים קודס
(בעלות, שכירות, אעל החורדים)

14. הרכבת חדשית נער (משפחה:

5,000 שקל ופחות	בין 5,000 ל-10,000	בין 10,000 ל-15,000	מעל 15,000 שקל

15. טע. כל הרכב העומדים בראשון המשפחה (כולל דוד-גלאגי) וצורה הבעלות.
 16. זילץ אמר מקבלית שרוותיהם:

¹⁶. ויזכה אמר מקובליס שרוטטייט:

- 1178

כידור ותרכזות -

בריאות

קנגורות גדורלות =

עליך ז'

לאילן משק בית - הצעירות לשאלות פתרונות

1. מהן האטיות שאנו נדרשו בוגדים נבניהם

בגל:

אשח:

2. כיצד שמעת לראשונה אוזנות מישוב

בגל:

אשח:

3. מຽע העדפת יישוב ספציפי זה?

בגל:

אשח:

4. האם הימת לך הכרזת קודמת עם תושבים אחרים באותון

בגל:

אשח:

5. מניין הזמן שחלף לך מהתארגנות ועד עלייה על הקראן.

ליישוב הדמבי:

ליישוב הקבע:

6. מהו המרכיב העיקרי למעבר ליישוב

7. מהם לדעתך הקריטריונים לקבלת חברות נוספת ליישוב?
(גיל, השכלה, אדרץ טווצה, מקצוע, ועוד).

חלק ד'

שאלוול איזק - טריילר גראן

מקומי מוגדרים כוכחה פורמת קודה:

תגובה	8 יט	הרבעם ירעם	גראן גראן	אנוון גראן	גראן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן	הרבב גראן	
								סלאן	סלאן
								1. רמת חיים	2. מעסוקה
								3. רמת דינר	4. סכיבת חברתיות
								5. תנאים לגידול ילדים	6. איכרות מוסדרת חינוך
								7. שביעות דעתן כללית	
תגובה	8 יט	הרבב גראן הנוכחי:	סלאן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן	סלאן גראן
								8. גוף	9. אקלים
								10. גוזחות חברתיות	11. עבודה
								12. בלוי ותרכובת	13. שרדיות
								14. מכליות	

הוועדה היבין משביב

הסתדרות הציונית העולמית
חטיבת ההתיישבות

1. למלא במדויק ומלושת התעקטים.
2. לכתוב ברור וtright.
3. לפחות נמשכנת והתחייבה.
4. ערך העזרה ופואיות לכל בני המשפחות והילדים.
5. אף כבב'D שלל' ושל בת' גונת לכידוך נראואולוגית.
6. רוח תומנה ופואות בתה'ו'ג.

שאלון לעולות בזעקה להתרישבות לארץ

מישק מס'

א. מリスト איסחים

שם מאנדרט	שם פרטי	שעת חילתה	שם חרכ	ארץ תולדות
תאזריך עליה	ארץ עלה	מספר העדרת שלם		
שם משפטת המועמדת	שם פרטי	שם מאנדרט	שם מאנדרט	ארץ חלה
תאזריך עליה	ארץ עלה	מספר העדרת שלם	מספר העדרת שלם	ארץ חלה

שפטת הילודת הוא הצלחות ומוגביים לירוחם

1	.4		
2	.5		
3	.6		
האם הילודים מטופלים לתגובה נערם	האם הילודים לטעמיס בכיה"ס ייחודי	אחריך ניכשאי	
☐ לא ☒ כן	אות	☐ לא ☒ כן	מען המנוראים הוכחה
חוותך תואר ☐ לא ☒ כן	ברקוריוז בישראל ☐ לא ☒ כן	משריך	

ב. מリスト השכלת של המועמד

מספר שנות הלימוד	מספר שנות הלימוד	מספר שנות לימוד
שם ביה"ס או המוסד (הآخر)		שם ביה"ס או המוסד (הآخر)
המקצוע העיקרי		המקצוע העיקרי
התואר או התעודת שקיבלה		התואר או התעודת שקיבלה

ג. מリスト על התעטוקה הרכובה

תאזריך מהחלת העברות	שם מקומות האגדות הנכפות	תאזריך התחלת העברות	שם מקומות האגדות הנכפות
	תקפידי בפעול		

ד. מリスト על נסיו'ן/חברותה בתרבות הנוצרית

שם החכונה	שם החכונה	עד סכה	משנה	עד סנה
-----------	-----------	--------	------	--------

ה. מリスト על זכירות והון עצמי לפתח הפשט

הכנו וכאים לזכירות עליון		
☐ כן ☒ לא ☐ מודיע ?		
הו עצמי לפתח המישק :	☐ אין ☒ יש ☐ הסכום	

ו. מリスト על צורן בגירור (iomala ע"י משפטת מעורבת) מרט מה זה הביעות בנושא זה

זהירות : המכני מציין כי כל הפרטים והודיעו שמשמעותם לעיל הן נכונות ומוירות.

תאזריך המועמד

שם תשליח

תאזריך

תאזריך המועמדת

ທתיימת תשליח

מקומ חראיין

תאזריך עליה

מוחכם

לשימוש משרד

חוות דעת ומלצות

Digitized by srujanika@gmail.com

חומרה

שְׁמָה וּמִתְּמִידָה

תורה

הערות והחלשות ועדות הקבלה:

עמ' ותקנין

שְׁמַע אָמֵן

שם זה מופיע

החותם

אתרים

הנחיות

חתימתו

לעומת מזרי

לארטוש משורץ

